

**R. P. Honorati Fabri, Societatis Jesu Theologi,
Apologeticus Doctrinæ Moralis Eiusdem Societatis**

Fabri, Honoré

Coloniæ Agrippinæ, MDCLXXII

Quæstio 2. Vtrùm Episcopi, & alii jurisdictionem quasi Episcopalem habentes, possint dispensare in irregularitate ex homicidio voluntario omnino occulto?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94565](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94565)

QVÆSTIO II.

Utrum Episcopi, & alii jurisdictionem quasi Episcopalem habentes, possint dispensare in irregularitate proveniente ex homicidio voluntario omnino occulto?

S. I.

Nonnulla præmittuntur.

1. **Q**uestione præcedenti statuimus, ex homicidio omnino occulto irregularitatem incurri. Inquirimus modò: An si voluntarium sit, ejus dispensatio sit Pontifici reservata? Homicidium voluntarium in præsentiarum strictissime accipitur pro eo, nimirum, quod per insidias, aut per industriam fit: quod Hispanè dici solet: *de caso pensado*: ac proinde quando non ex consilio, maturâ deliberatione factum, licet in se volitum sit, & ex animo directo accidendi, ut contingit, quando ex repentina ira, vel rixa perpetratur, aut quando excedendo moderamen inculpate tutele, non dicitur voluntarium, sed casuale; quia licet metaphysicè voluntarium sit, moraliter vero, prout usurpatur à Concilio, dum concedit Episcopis facultatem ad dispensandum in omnibus irregularitatibus, ex delicto occulto provenientes, *excepta ea, quæ oritur ex homicidio voluntario, *strictius accipitur. Quod colligitur ex illis Concilii verbis: *Eum, qui per insidias, aut per industriam occiderit proximum, de altari evelli debeat, &c.* Et ex illis: *Si verò homicidium non ex proposito, sed casu, &c.* Et ita docent Avila, Rodriguez, Peyrinus, Coninch, Machado, Marchinus, Hieronymus Garcia, Antonellus, Squilante, Angelus, M. Donatus, quos refert Diana p. 12. in resol. Miscellanea fol. 217. & probabile esse putat, tum hic, tum p. tract. 15. res. 21. & amplectitur p. 7. tract. 2. res. 32. Et expressè tenent Henriquez, Perez, Plaza, Salzedo, Fr. Franciscus à S. Juliano, & alii, quos citatos sequitur Leander à Sacram. tom. 5. tract. 2. disp. 10. q. 12. Quapropter de solo homicidio voluntario, ut supra explicato, præsentem modò institutam questionem, supposita veritate aliis examinandam remittens.

2. Cum autem concessio generalis Episcopis in Concilio facta ad dispensandum in omnibus irregularitatibus ex delicto occulto provenientes, favorabilis sit, quòd sit Principis privilegium, ac proinde amplè interpretandum, ut docet Thom. Sanchez lib. 8. de matrim. disp. 2. & sola excipitur irregularitas ex homicidio voluntario, & hæc exceptio, ut potè odiosa, strictissime sit interpretanda, ea scilicet ratione, quæ minus concessioni favorabili deroget: scire maximo opere oportet, quòd nam dicatur à Concilio delictum occultum. Plures asserunt, occultum in hoc Concilii loco dici, quòd verè in judicio probari non potest: ac proinde occultum accipiunt, prout opponitur probabili. Sic Garcia de Beneficiis p. 2. cap. 11. n. 46. Gutierrez lib. 1. Canonice. quæst. cap. 13. n. 27. Rodriguez in Addit. ad Bull. S. 9. in fine, & alii apud Dianam p. 7. tract. 2. res. 15. Alii verò communiter asserunt, occultum in præsentia dici, quòd non est publicum, &

tiam si ab aliquibus scilatur; atque aded si ad forum contentiosum deductum non sit, posse Episcopum dispensare in irregularitate ex illo suborta. Ita Doctores communiter apud Dianam supra, ubi sexdecim refert, & sequitur. Quibus addit M. Hyacinthum Donatum p. 2. tract. 4. de violata clausura quæst. 32. fol. 66. & plures apud ipsum: & alios, quibus citatis, consentit Dicastillo de censuris tract. 10. disp. 4. sect. 2. n. 98. dicens, esse communem sententiam. Quia Concilium committit Episcopis dispensationem, quando delicta occulta sunt, & ad forum contentiosum non deducta, ergo ex eo quòd deduci possint, nil inde contra Episcopi potestatem inferre licet, quia verificatur nihilominus adesse quiddam requiritur ut à Concilio, ut Episcopus possit dispensare, nempe delictum esse occultum, & non esse deductum ad forum contentiosum: atque adeo in magna civitate quatuor, quinque, aut sex vidisse testes, ait Diana, non sufficit impedire Episcopi dispensationem, quia verè delictum dicitur occultum, prout distinguitur à notorio, & publico, quòd docent etiam Henriquez, Sayrus, Sanchez, & alii, quos ibidem adducit.

3. Addit, cum Navarro, & Portel, Donatus supra nu. 6. * Si delictum contingat committi in magna Congregatione, & sciatur immediatè, & evidentè ab octo, vel decem illius, etiam si sint viri magnæ auctoritatis, non dicitur simpliciter notorium, cum factum ignoretur à majori parte illius congregationis. Navarro, & Portel ubi supra. * Hactenus M. Donatus ibi: Et ipse p. tract. 13. quæst. 50. fol. 278. latius discursit, dicens n. 6. * Quòd si Pater blasphemaret coram centum filiis, & sic de similibus quæ sunt privatis domibus, non possunt dici notoria, quia deest loci qualitas. * Pro qua citat Graffium.

4. Plus addunt alii, Episcopum vigore Tridentini posse dispensare in irregularitatibus ortis ex delictis etiam notoriis, & publicis, dum non sint deducta ad forum contentiosum, quia in Concilio idem significat, delictum esse occultum, ac non esse ad forum contentiosum deductum. Ita doctissimus P. M. Fr. Joannes à Sancto Thoma 2.2. quæst. 64. disp. 23. n. 2. Ubi sic ait: * Universaliter intelligitur (nempe in decreto Trident.) delictum occultum, quòd non est deductum ad forum contentiosum, etiam si probatè possit juridicè, & notorium sit in civitate. * Quem sequitur Anselmus Gomez in *Thesauri scientia moral.* cap. 40. fol. 99. dicens: * Serà occulto no estando en tela de justicia. * Cui facit Diana supra p. 7. tract. 2. res. 31. Ubi cum Marchino, & alijs existimat, probabile esse, Episcopum posse dispensare in homicidio casuali publico. Quòd (si non sit deductum ad forum contentiosum) tenendum necessariò est in sententia M. Joannis à S. Thoma, ut ex ejus verbis constat, & tradit expressè Brunus Cassiaing. tom. 1. Privileg. Regular. tract. 4. cap. 1. proposit. 5. in fine fol. mibi 169. ubi sic: * Adjunge præmissis rationibus, quòd irregularitates semper censentur occultæ, donec ad forum contentiosum devenierint. * Sic ille de irregularitate ex homicidio voluntario sermonem instituens, quæ sunt valde notanda. Dicitur autem delictum deductum ad forum contentiosum, quando jam judicè est delatum & parti intimatum, ut docent Sayrus in *Thesauri*, lib. 4. c. 17. nu. 21. & P. Enriq. lib. 14. de irregu. c. 20. à n. 4. & juxta Barboss. de potest. Episc. alleg. 39. requiritur ut lis sit jam contestata. Vide Leander à Sacram. tom. 4. tract. 17. quæst. 47. His positis.

S. II.

Questionis resolutio.

5. Certe est apud Auctores omnes, Episcopum dispensare posse in irregularitate proveniente ex homicidio casuali occulto, quia id Episcopis conceditur in Tridentino, dum sola irregularitas ex homicidio voluntario occulto excipitur. Ex quo capite censeo contra Dianam, & Marchinum, nullatenus posse dispensare, si homicidium casuale sit publicum, quia nullibi talem facultatem concessam invenio. Existimo etiam contra M. Joannem à Sancto Thoma, num. 4. citatum, delictum dici publicum quoad hunc effectum, licet non sit deducum ad forum contentiosum: hic est enim communis peritorum, & interpretum Concilii Tridentini sensus, & ut credo, non solum stylus curiæ, sed totius Ecclesiæ praxis.

6. Præfensigitur questio solum est, an attenta explicatione præfata Tridentini, possit Episcopus dispensare in aliqua irregularitate proveniente ex homicidio voluntario? Quod autem de Episcopo dixerim, dictum puta de aliis jurisdictionem Episcopalem habentibus.

7. Conclusio sit: posse Episcopum dispensare in irregularitate proveniente ex homicidio voluntario omnino occulto, id est soli homicidæ noto. Moveor, quia Concilium solum excludit homicidium voluntarium ab illis delictis, super quorum irregularitate, dispensandi facultatem Episcopis sibi concedit; atqui nil ipsis indulget circa homicidium omnino occultum (quia de omnino occultis non est illi sermo,) ergo nullam quo ad hoc exceptionem facit. Ita ex antiquis M. Tabiena verb. irregul. cum Panormitan. & aliis, & Angelus verb. homicidium, quest. 1. Et post Tridentinum tenent plures apud Hyacinthum Donatum part. 3. tract. 11. quest. 9. num. 8. Ubi sic: * Covarru. multis allegatis, Miranda, Angelus, Lezana, & alii viri gravissimi probabiliter tenent, Episcopum posse dispensare super omni irregularitate proveniente ex crimine omnino occulto, & quod nullis potest testibus probari, neque aliter, quam per propriam confessionem sciri, &c. * Idem tenet M. Texeda tom. 2. lib. 3. tract. 3. num. 188. Ubi sic scribit: * Potest Episcopus dispensare in irregularitate ex homicidio (voluntario) omnino occulto orta, dummodo ita sit occultum, ut nullus alius sciat, id delictum fuisse commissum a tali persona, nisi solus ipse homicidæ, &c. Probatur ista sententia, quia Concilium Tridentinum non aufert ab Episcopis facultatem dispensandi in irregularitate contracta ex homicidio omnino occulto, ergo sicut Episcopiante Concilium poterant dispensare in prædicta irregularitate, id etiam possunt post Concilium jure communi. * Et infra: * Obijcies: Concilium Tridentinum in prædicta sess. cap. 7. expressè asserit, quod in homicidio voluntario, etiam si fuerit occultum, non liceat dispensare. Respondeo, Concilium non loqui de homicidio omnino occulto, sed aliquomodo, scilicet de illo, quod in iudicio probari non potest. Quibus ego addo, (attende) quamvis alias sciatur aliunde, si iudicio probari non possit. * Hæc M. Texeda, cui consentit M. Bannez 2. 2. quest. 40. art. 1. dub. 4.

8. Eandem sententiam cum Alphonso de Castro

Covarr. & aliis defendit Miranda tom. 2. quest. 1. 10. conclus. 1. dicens: * In prædicta irregularitate proveniente ex homicidio voluntario omnino occulto, Episcopi dispensare possunt, cum ibi sit delictum. Hanc conclusionem tenent expressè Covarr. Clem. si furiosus, de homicid. 2. p. 3. nam. 4. de probat. ex multis Doctorum auctoritatibus, quos recitat, & sequitur: & præcipue ex Abbate in cap. ex tunc, & eam etiam tenet, & probat tanquam nimis probabilem P. Alphonsus de Castro, & Angelus. Fluminate asserunt, quod in irregularitate proveniente ex homicidio omnino occulto, & quod nullis potest testibus probari, neque aliter, quam per propriam confessionem sciri, potest Episcopus dispensare. * Et infra ad difficultatem, ex textu Concilii de tam respondet, non obstat verba, quæ loco citatur: * Nam Concilium intelligendum est de homicidio occulto, quod quamvis actu non sit delictum in iudicio, neque ad forum contentiosum, est tamen ex se probabile, quamvis actu iudicio ordinario non sit probatum; non autem ex homicidio omnino occulto, de quo in præfatis loquimur, quod probari nullo modo potest. Nulla conclusio verissima, & probabilissima est. * Hæc ille cum citatis. Quilaxius, quam Textib. quuntur.

9. Quibus adde Brunnus Castalis, in prim. Regul. part. 2. tract. 5. cap. 4. prop. 1. fol. 244. Ubi sic ait: * Respondetur, posse contrarium ante dictum dispensare super irregularitate primo modo occulta (id est ex homicidio voluntario ita occulto, ut à nemine possit in notitiam hominum adduci, nisi à solo occisore) quoniam Episcopus potest super illa dispensare, ut tenet Covarr. Abbas, Castrensis, Angelus, Bannez, Valdeus, & alii. * Et ita etiam tenet cum Abbate Manuel Rodriguez tom. 1. quest. Regul. quest. 1. num. 11. Ad difficultatem vero ex Concilio liberrime respondet: * Concilium loqui de homicidio, non de omnino occulto, sed tantum de illo, quod ad iudicium, & notitiam hominum deduci potest, & probari. * Sic Brunnus, quæ sunt valde notanda, quæ passim occurrunt.

S. III.

Confectaria.

10. EX dictis sit, Prælatos Regulares, Generales, nimirum, & Provinciales, posse cum subditis in prædicta irregularitate ex homicidio voluntario omnino occulto, vigore Concilii Tridentini dispensare. Ratio est, quia nonne Episcoporum comprehenduntur in decreto Concilii, ut docent Manuel Rodriguez tom. 1. quest. Regular. quest. 61. art. 9. Bartholomæus Sancto Fausto lib. 3. Theauri Relig. quest. 125. ver. P. Delgadillo tom. de Penit. cap. 21. num. 1. & alii duodecim Doctores, quos citatos legimus Thomas Hurtado tom. 1. Ref. Moral. tract. 5. 4. num. 128. fol. 285. & plures apud Dianam part. 7. tract. 2. resol. 5.

11. Ideo præfata conclusionem in terminis defendit Miranda ubi supra art. 10. conclus. 2. dicens: * Generales Ministri, & Religiosorum Prælati, Episcopalem, vel quasi Episcopalem jurisdictionem habentes, bene possunt dispensare cum subditis in irregularitate, proveniente ex homicidio

QVÆSTIO III.

*Vtrum Prelati Regulares, etiam lo-
cales, possint cum subditis dispensare
in irregularitate proveniente ex ho-
micidio voluntario non omni-
nò occulto?*

PArtem affirmativam graves Doctores, (qui-
bus subscribo) sustinent ex privilegio Præla-
ti Regularibus concessio. Ita sentit Re-
verendiss. M. Candidus sacri Palatii M. como Dis-
quis. moral. disquisit. 24. artic. 61. dub. 8. Ubi sic: * Dico:
Prælati Regulares possunt dispensare cum suis sub-
ditis in irregularitate contracta ratione homicidii
voluntarii, occulti tamen, &c. vix privilegii Martini
V. (Priori Monasterii S. Benedicti Vallisoleti con-
cessi) in quo communicant Religiones Mendican-
tium, non solum Generales, & Provinciales, sed eti-
am Præpositi, & Rectores locales, &c. Nec obstat
Concilium Tridentinum sess. 24. cap. 6. de reformat. &c.
Nam licet non possint ex facultate Concilii Triden-
tini: possunt tamen virtute privilegii Martini V.
concessi Benedictinis, & virtute privilegii con-
cessi Prædicatoribus, &c. & Julii Secundi, dispen-
sare cum subditis in irregularitate contracta ex ho-
micidio voluntario. * Hæc tenet M. Candidus.

2. Idem tradit M. Joannes de la Cruz de statu Re-
lig. lib. 1. de voto obedientie cap. 6. dub. 19. ubi sic: * Dicit
Prælati Regulares possunt ad omnia dispensare cum
suis subditis in irregularitate homicidii injusti, alias
occulti, & dicitur occultum secundum Navarrum,
quod non est notorium, ita quod à multis sciatur,
licet in iudicio probari possit. Et patet conclusio,
quia Martinus V. concessit, &c. * sic ille, & alii,
quos sequitur M. Acarius de Velasco tom. 1. resol. mo-
ral. verbo, Absolutio, resol. 2. num. 2. ibi: * Los Prelados
de las Religiones pueden dispensar a sus subditos en
la irregularidad, que nace de homicidio voluntario
oculto. En este dicho convienen muchos, y muy
graves Doctores. * Quibus consentit Portel in Du-
biis Regul. verb. Dispensare num. 8. dicens: * Possunt
Prælati, etiam Conventuales dispensare cum suis
subditis super irregularitate orta de homicidio vo-
luntario, si sit occultum, non vero si sit publicum.
* Quem sequuntur Sigismundus à Bononia, Bauni-
us, Bassius, Croufers, Palas, & plures, quos cita-
tos sequuntur Leander tom. 5. de irregularit. tract. 2.
disp. 27. quæst. 32. & alii apud Dianam p. 3. tract. 2. resol.
45. & p. 7. tract. 11. resol. 41. ex prædicto privilegio
Martini V. quod ad verbum refert Miranda ubi su-
pra: in quo vivæ vocis oraculo concessit Priori præ-
dicti Monasterii, (& postea omnibus Prioribus, &
Abbatibus aliorum Monasteriorum) quod in foro
conscientiæ cum Monachis super omni irregularitate,
etiam in illis casibus, in quibus Papa sibi vicem reservat,
(morte videlicet, & in membrorum truncatione, & enormi
sanguinis effusione) valeat dispensare, dum tamen aliquod
horum trium non sit notorium, & hoc propter scandalum.
Ergo licet homicidium voluntarium non sit omni-
nò occultum, dummodo non sit notorium, pote-
runt Prælati omnes Regularium cum subditis in ir-
regularitate ex illo proveniente dispensare.

cidio omnino occulto: (nempe voluntario.) Hæc
conclusio colligitur ex prædictis, nam Episcopi,
ut supra dictum, id possunt, &c. * Et ut probabilem
refert Lezana in Sum. tom. 1. cap. 18. num. 44. * Quan-
do homicidium, inquit, est voluntarium, & illicitum,
est ita occultum, ut nullo modo sciri, aut pro-
bari possit, probabile est apud aliquos, posse Præla-
tos Regulares in irregularitate propter illud con-
tracta dispensare, quia etiam est apud illos probabi-
le, posse Episcopos, &c. Exponunt etiam Concilium
de homicidio voluntario occulto, quod aliquo mo-
do probari potest, &c. *

12. Hinc sententiam istam tenuit Manuel Ro-
driguez tom. 1. quæst. Regul. quæst. 24. art. 11. ubi ait: *
Numquid poterit Prælati Regularis dispensare
cum subdito, qui cum esset secularis, vel dum esset
Monachus, fuit homicida omnino occultus? Res-
pondeo affirmativè, nam secundum sententiam,
quam sequitur Covarr. cum multis authoribus, quos
refert, & sequitur; prædicta irregularitas non est
Papæ reservata, sed Episcopis. Ac proinde sicut Ep-
iscopus potest cum suis subditis dispensare, ut supra
dictum est, ita & Prælati Regularis habens juris-
dictionem quasi Episcopalem. Neque obstat Con-
cilium Tridentinum ut obstat putavit Navarrus. Nam
id intelligendum est in homicidio occulto, quod
tunc est probabile in iudicio, & non de homicidio
omnino occulto, quod probari non potest. Nam
Concilium evidenter innuit, quod non procedit,
nisi in homicidio, quod licet ordine iudiciario non
sit probatum, potest tamen probari. Verum tamen
est, quod contrariam opinionem tenent viri docti,
quam ego quoque in nostra summa Confessorum sum
sequutus, scilicet, quod necessarium sit recurrere ad
Papam ad huiusmodi dispensationem impetrandam.
At modo cum videam contrariam opinionem soli-
do viri fundamento amplius amplector. * Sic
Rodriguez supra retractans opinionem, quam in
Sum. docuerat cap. 178. numer. 3. Ubi de homicidio
omnino occulto loquens dixerat: * Tambien en este
caso es necesario recurrir al Papa por dispensacion,
siendo el homicidio voluntario. * Et cum citatis
sentit, imò ait, esse communem, Hieronymus Gar-
cia in Politica Regul. tom. 2. tract. 10. difficult. 6. dub. 5.
num. 29. dicens: * Es comun opinion, que en el
homicidio omnino occulto dicho (nempe voluntario)
pueden dispensar los señores Obispos, y los
Prelados de la Religion. * Sic ille, sed non bene, quia
communis opinio est in contrarium, quando ho-
micidium fuit voluntarium, & authores, quos ipse
refert, non omnes de voluntario, sed de casu lo-
quuntur. In quo nulla est difficultas, quandoqui-
dem plures supra citati idem asserunt, etiam si pub-
licum sit, dummodo non deductum ad forum con-
tentiosum.

13. Concludendum igitur est, tam Episcopos,
quam Prælatos Regulares habentes, quasi Episco-
palem jurisdictionem, posse cum subditis in irregu-
laritate ex homicidio voluntario omnino occulto
dispensare, quia potestas dispensandi, cum favo-
rabilis sit, potius extendenda, quam restringenda
est. Et Concilio Tridentino probabi-
liter, ut supra, respon-
detur.